

Praktiskt om att ge vaccin 2026

Anja Rosdahl

Överläkare Infektionskliniken

Administration - teknik

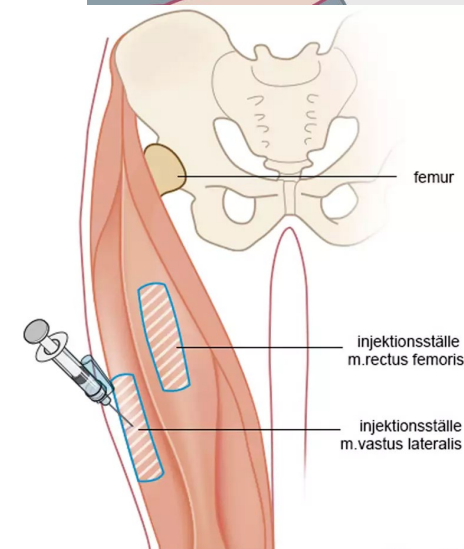
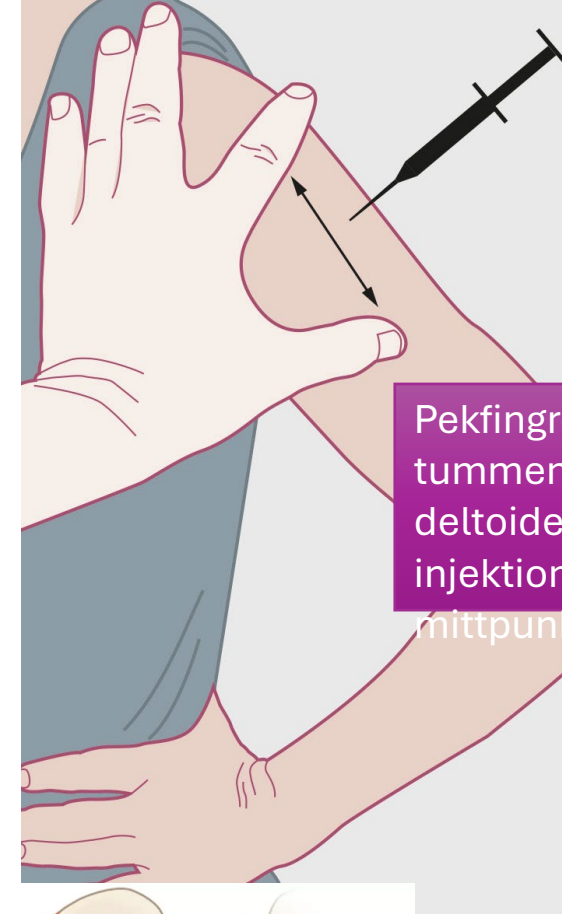
Intramuskulärt injektion i **M deltoideus**.

Alternativ lokal **framsida /utsida av låret**

Vaccination bör inte ske i skinkan

- Behöver inte desinfektera annat än vid synlig smuts
- Lyft muskeln (inte huden!) el släta ut huden
- Nålen i ca 90° vinkel
- Kolla efter blod i sprutan (behöver inte aspirera)
Vid blod ta ut nålen och byt kanyl. Injicera på annan plats.
- Injicera långsamt

Intramuskulär vaccination av vuxna - THL

Vid alternativa injektionsplatser – tänk på att ha tillräckligt lång nål

Planinšek Ručigaj et al. *Acta Dermatovenerol Croat.* 2015;23(2):101-7. PMID: 26228821.

Lymfödem i arm – inga tydliga vetenskapliga belägg vare sig före eller emot risk av vaccination i aktuell arm!

- I första hand vaccinera i andra armen
- I andra hand injektion i låret – byt till tillräckligt lång nål!
- Vid avsaknad av lymfödempromblematik kan man vaccinera i den aktuella armen i samråd med patienten,

Kluger N. Is it safe to vaccinate within a tattoo? *Ann Dermatol Venereol.* 2021 Dec;148(4):256-258.

Hälsodeklarationen

Fråga

Har du någon gång fått en kraftig reaktion efter vaccination, och behövt sjukhusvård?

Har du allergier som någon gång gett dig kraftiga reaktioner som du har behövt sjukhusvård för?

Har du ett nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller medicin?

Har du feber idag?

Har du ökad blödningsbenägenhet på grund av sjukdom eller medicin?

Har du vaccinerat dig någon gång under de senaste sju dagarna?

Allvarliga biverkningar efter tidigare vaccination

Individuell bedömning

- Kausalt samband troligt eller bara tidsmässig relation? Är det en rimlig biverkan eller finns annan trolig förklaring?
- Samma eller annat vaccin? Om annat, finns det likheter mellan vaccinen?
- Välkänd biverkan? Brukar den komma tillbaka vid upprepade dos? Finns en allmän rekommendation?

Om sannolikt biverkan:

- Allvarlig dvs risk för men/död/svårt lidande?
- Risk att det sker igen?
- Risk att den blir värre vid ny dos

Kan man inte bedöma själv – fråga!

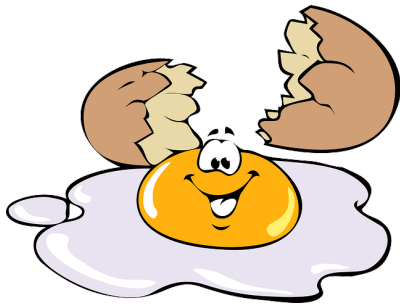

Allergi

En anafylaxi per 1,3 milj vaccin doser

Skilj på Typ I (kan bli farlig) och Typ IV allergi (kan vara besvärande)

Spårämnen i vaccin är rester av tillverkningsprocessen, oftast mycket små mängder

Rester av äggprotein (ovalbumin) är $< 1\mu\text{g}/\text{dos}$ i influensavaccin

Äggallergi är INTE en
KONTRAINDIKATION till
influensavaccination

Konserverings och bindningsmedel som formaldehyd och polysorbat

Fördröjd överkänslighetsreaktion - Ökar inte risken för anafylaxi

Lägre mängd av formaldehyd än vanlig exponering från miljön.

Typ I allergi för polysorbat mycket ovanligt

Eventuella rester av antibiotika från tillverkningsprocessen.

Antibiotika (tex neomycin) som vanligtvis inte används i klinisk vardag

Hur hantera vi anamnes på allergi

Alltid anafylaxiberedskap och kunskap

- Icke allvarliga allergier - personen kan vaccineras som vanligt
- Vid allergi mot vanliga antibiotika samt formaldehyd - personen kan vaccin som vanligt
- Anafylaxi efter intag av ägg – personen ska vaccineras på vårdcentral eller vaccinationsmottagning, INTE i hemmet! Observeras minst 30 min efter vaccination.
- Anafylaxibenägenhet – Personen bör vaccineras på vårdcentral eller mottagning. Observeras i 30 min efter vaccination.
- Misstänkt anafylaxi på tidigare vaccin
  - ge inte samma slags vaccin
  - annat vaccin kan ev ges i samråd med allergi- eller infektionsläkare

I STORT SETT ALLA BÖR KUNNA ERBJUDAS VACCIN

Immunsuppression

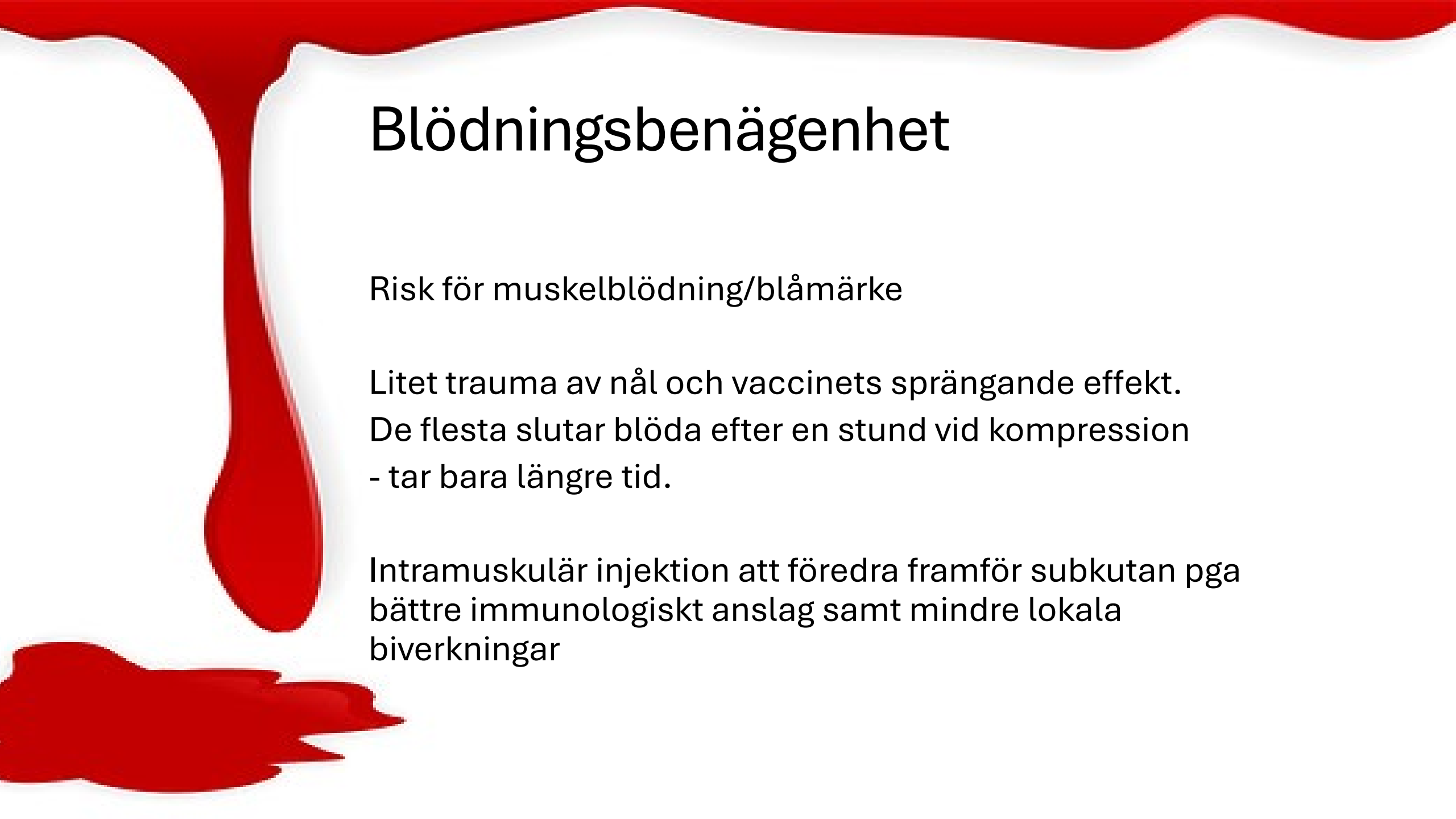

- Ökad risk för infektioner vid immunsuppression – men individuellt beroende på immunsuppression
- Influensa, covid och pneumokockvaccinerna är inaktiverade och är ofarligt att ge vid immunsuppression (**undantag: nasalt influensavaccin till barn som är levande försvagat**)
- Förväntat sämre immunsvär/skydd, men oftast bättre än inget. Tveksam effekt av ovan vaccin första 6 månaderna efter senaste dos av antiCD20 (Rituximab)
- För säsongsvaccin görs INTE uppehåll i immunsuppressiv behandling

Vaccination vid samsjuklighet/infektion

- Nedsatt immunförsvar - riskgrupp och bör vaccineras, men troligen sämre skydd
- Autoimmun sjukdom – bör vaccineras, större risk för aktivering av sjukdom om aktiv infektion
- Antibiotika – påverkar inte inaktiverade vaccin
- Lindrig luftvägsinfektion – är man tillräckligt pigg för att komma för vaccination kan man i regel vaccineras, men individuell bedömning.

A large, stylized red blood splatter graphic is positioned on the left side of the slide, extending from the top to the bottom. It has a thick, irregular shape with a long, narrow tail pointing downwards and a larger, more diffuse base at the bottom left.

Blödningsbenägenhet

Risk för muskelblödning/blåmärke

Litet trauma av nål och vaccinetts sprängande effekt.
De flesta slutar blöda efter en stund vid kompression
- tar bara längre tid.

Intramuskulär injektion att föredra framför subkutan pga
bättre immunologiskt anslag samt mindre lokala
biverkningar

Vaccination kan ges intramuskulärt ...

...utan andra åtgärder än förlängd kompression:

- vid behandling med **Waran** om ingen dosändring sista 2 veckorna eller vid dosändring och senaste PK <3.0
- Vid behandling med **NOAK** oavsett tidpunkt från senaste dos

Blödningsbenägenheten är individuell för patienter med **von Willebrand, Hemofili** eller med känd **Trombocytopeni**. Vaccineras i samråd med PAL.

Maximalt antal vaccin, samvaccination och intervall

- Grundregel: Inaktiverade vaccin kan ges oberoende av andra vaccin.
- Vid samvaccination ges vaccin i olika armar.
- Vid fler än 2 vaccin – ge med minst 2 cm mellan injektionerna och fördela antal vaccin mellan armarna
- Finns egentligen inget maximalt antal vaccin som kan ges per gång. Individuell bedömning:
  - Ung och frisk ofta OK att ge upp till 4-5 olika vaccin.
  - Äldre och multisjuk - ökad konsekvens av additiva biverkningar. Dela upp vaccin mellan flera tillfällen ffa om vaccin med effektivt adjuvans.
- Eventuellt angivet intervall mellan olika vaccin syftar i första hand på att minimera risk för biverkningar, och något ”rätt” intervall finns inte.

Samvaccination och intervall i praktiken

- Influensa och covid vaccin kan och bör i de flesta fall ges samtidigt
- Influensa och/eller covid vaccin kan också i de flesta fall ges samtidigt som pneumokockvaccin

2026-2027 rekommenderar vi att inte ge konjugerat pneumokockvaccin samtidigt som adjuvanterat influensavaccin (SÄBO och hemsjukvård)

- Nya vaccin ffa adjuvanterade tex vaccin mot RSV och Shingrix ges helst vid separat tillfälle
- Planera intervall på minst 7 dagar, men om patient som mår bra kan vaccineras tidigare.
- Äldre och multisjuka är en skör patientgrupp och ofta räcker två vacciner per tillfälle - pneumokockvaccinet kan ges vid annat tillfälle – men individuell bedömning

Fysisk träning efter vaccination

Man våar gärna träna efter vaccination!

Ökad genomblödning i muskeln

- a. Bättre immunsvär
- b. Mindre lokala biverkningar

Budskap:

Träna gärna, men avstå träning om du känner dig sjuk efter din vaccination

Information och lathundar

smittskydd örebro

Smittskyddsblad

s nu
gssmittor

Nyheter inom Smittskydd

Vaccination mot RS-virus
Utbrott med listeria
Vibrios (badsårsfeber)

+ Visa alla (5)

Säsongs smittor

Covid-19
Influensa
RS-virus

Vaccinationer

Covidvaccin
Influensavaccin
Pneumokockvaccin

+ Visa alla (10)

Kontakta Smittskydd

Samlad kontaktinformation till Smittskydd
Örebro län

→ Visa sida

Ämnesområden PM/anvisningar Smittskydd

Asyl och migration
Blodburen smitta
Utbrott, livsmedelshantering

+ Visa alla (9)

Smitta i förskolan och skolan

Smitta i förskolan
Riktlinjer - skola, förskola
Covid-19

Beredskap

Smittskyddsläkaren ansvarar för
samordningen av regionens
epidemiberedskap

→ Visa sida

Dokumentation

Rekommendationer	+
Vaccin	+
Boka tid för vaccination	+
Ordination, beställning av vaccin, kostnad, dokumentation	+
Allergi, blödningsbenägenhet	+
Informationsmaterial	+

RELATERAT INNEHÅLL

→ [Influensa, sjukdomsinformation - Smittskydd Örebro](#)

☑ [Influensavaccination av riskgrupper, Folkhälsomyndigheten](#)

-
-
k
-
-

